

VLADIVOSTOKIS,
 jaanuarik. 10. p.
 1920.

EESTI RAHVUSLISE KOMITTEE
 väljanne.

SÕJARIISTADE RAHU EESTI FRONDIL. Reuteri agentuur tõi 7 jaanuaril Liitlaste esitusele 3 jaanuaril Londonis ülesantud telegrammi:

"Eesti Saatkond teatab: Tartu rahukonferentsil on eestlaste ja vene sõjariistade vahel jõulukuu 31 p. rahuleping otsustatud. Lepingu pääpunktid on järgmised: enamlased tunnustavad Eesti iseseisvust. Raja läheb Soome lahest Peipsi järveni 6 $\frac{1}{2}$ miili idapool Narova jõge. Lõunapoolsest Peipsi järve otsast läheb piir II miili läänepool Pihkwa linnast, nõnda et Narva linn jääb eestlaste omaks, kuna Pihkwa ja Petrograadi-Dünaburgi raudtee wenelastele jäävad. Lepingu põhjal on vaherahu 7 päeva päälle kesknädalal allakirjutatud, mis automaatselt edasi vältab. Vaherahu hakkas päälle 3 jaanuaril k. 8 30 min. hommikul. Teistel lepingust väljajäetavatel tingimistel on eestlastel lubatud sõjalaevastiku pidamine Peipsi ja Pihkwa järvedel. Mõlemad kokkulepiwad pooled toetavad Soome lahe erapooletust. Soome lahe erapooletuse tunnustamise korral rahvusvaheliselt on Venemaa ja Eesti kohustatud seda erapooletust kaitsma. Venemaa tunnustab Eesti iseseisvust de jure. Venemaa ütleb ennast lahti viimasest kui nõudmisest, mis iganev tahes Eesti, kui endise Venemaa osa kohta võiks käia."

MAASEADUSE kohta, mis Eesti Asutavale Kogule poolt on vastu võetud, sellega Eesti sõjariista maksab pole meil, kahjuks, ometi korda läinud tähtsist esimest seaduse § kätte saada, s. o. määrust, missuguseid maad võerastamise ja jagamise alla käivad. Selle seaduse järgmised §§ käivad järgmiselt:

§2. Võõrandatavad maa ja inventaar lähewad üle Eesti Vabariigi omanduseks selle seaduse jõusse astumise päewast pääle ja vastawad nende eest pidajad kuni waranduse põllutööministeeriumile üleandmiseeni. - §3. Kõik võõrandatava warandusega ühendatud õigused ja eesõigused lähewad Eesti Vabariigi pääle üle. - §4. Võõrandatavate maaosade kohta tehtud kreposteerimata müügilepingud tunnustatakse maksusetaks, kui nemad on tehtud pääle 12 juuli 1917 a. ilma seadusliku kreposteerimise loata. - §5. Kõik võõrandatava maa pääle tehtud a) rendilepingud, b) metsa ning maapõue waranduste kasutamise lepingud kaotawad oma maksuse. - Tah. Põllutööministeeriumile jääb õigus neid lepinguid uuendada. - §6. Võõrandatavat maad koormawad: a) ajalised serwititudid jääwad jõusse, niipalju, kui nad maa tarwitamist ja jagamist ei takista; b) isiklised serwititudid tunnustatakse lõpenuks. - §7. Võõrandatavad maad koormawad realkohustused riigi ja oma-walitsuse seaduste hääks jääwad maksma; realkohustused seisusliste asutuste, kirikute ja eraisikute hääks kaotatakse ära. - §8. Müügi ja jagamise keelud, tagasiõstu õigus ja sugukonna fideikommissõigused kaotatakse ära ja tunnustatakse tühjaks kõik seaduse määrused, kohustused ja lepingud, mis wõõrastatava maa riigistamist, tarwitamist ehk jagamist takistawad. - §9. Selle seaduse §§5-8 äratähendatud lepingute ja kohustuste ennetähtaegse lõpetamise eest tarbekorral tasumaksmine ja selle tasu suuruse määramine lahendatakse sellekohases eriseaduses. - §10. §1 tähendatud wõõrandatava maa eest tasu maksmise ja wastawal korral tasu suuruse kui ka ilma tasuta wõõrandatavate maaliitude kindlaksmääramine lahendatakse sellekohases eriseaduses. - §12. Elawa inventaari eest tasu määramisel wõetakse aluseks 1914 aasta turuhind. - §12. Eluta inventaari alushinnaks wõetakse selleaegne inventaari hind, kui asi omandatud. Kui inventaar wananenud, siis wõetakse tema hinnast wastaw wananemise % maha. - §13. Inventaari hindamist wõivad teha komisjonid, kes koosseisawad: a) põllutööministeeriumi esitajast, b) wallanõukogu esitajast, c) maakonnawalitsuse esitajast. Hindamise juures võib omanik enese esitaja saata; pääle selle wõiwad komisjonid ja hinnatava inventaari omanikud ekspertid juure kutsuda. - §14. Võõrandatava waranduse hindamise komisjoni otsuse üle võib edasi kaewata

hindamise eeskirjade rikkumise korral hindamise päikommisjonile, kes koos seisab: kohtuministri, põllutööministri, riigikontrolli ja kahest wabariigi walitsuse poolt nimetatud esitajast. - Missugused maad wõõrandamise jatukeeldamise alla käiwad, seda wõime umbkaudselt otsustada. Asutawa Kogu koosoleku kirjelduse järele 1. augustil, kui Maaseaduse-eelnõu §1 harutamisel oli: "wõõrandatakse Eesti wabariigi omanduseks kõik wabariigi piirides olewad mõisad ja maad, mis Balti eraseaduse §597 äratõendatud", s. e. rüütli mõisad, kroonumaad, kirikute mõisad ja teised sellekohased maad.

METEOROLOGIA / Ilma- / TEATEID annab Tallinna mereobservatoriumi juures asutatud meteorologia jaam telegrafi teel kõikidesse telegrafi-telefoni asutustesse edasi, kus nad rahwa tarwis üles pannakse. Selle korralduse läbi wõimaldatakse rahwale juba seegaasti järgmise päewa ilma kohta teateid saada. Ilmatelegramm saadetakse laiali k. 12 päewal..

HARIDUSLISI KURSUSID pannakse Eestis igal pool nii walitsuse kui hareraiasikute poolt toime, näit. sõduritele põllumanduslisi, meremaestele üldhariduslisi jne.

KÄSITÖÖ ja TÖÖSTUSE tõstmiseks ja edendamiseks korraldatakse Eesti käsitöö ja tööstuse oskuskoolide wõrk mitmesugustel harudel. Niisuguste koolide juures awatakse töötoad tarwilise oskuse õppimise otstarbeks, milleks ei keela koolis õpetust saada ka neil õpilastel, kes õpetöötoas asemel oma praktika samal ajal nõutawal kõrgusel seiswas eratöötoas wõi tehes omandanud. Mainitud plaani teostamiseks arwab haridusministeeriumi kutsehariduse osakond kursused tarwilise arwu õpetajate ettevalmistamiseks oskuskoolide jaoks. Nendele kursustele astujad oleks oskuses täiesti wälisõppinud isikud, järjrlukult inimesed, kes praegu mingisuguse koha pääl, wõi olla, perekonna tootjad. Sarnastel tingimistel kursustele astuda ei ole soowijal wõimalik, miksparast haridusministeerium maakonna- ja linnawalitsuste poole pööras palwega, et wiimased kursustest osawõtjatele määraks stipendiumid ja saadaks enda poolt kursustele õppima isikuid, keda sellekohaseks peetakse.

RAUDTEEDE EESTISTAMINE edeneb Eestis kiirel sammul. Endisest ajast teenib praegu weel Eesti raudteede wõrgul hulk isikuid, kes sugugi, wõi wiletsalt riigikeelt oskawad. Sarnane nähtus on wõõrastaw ja tekitab hulk arusaamatusi. Oktobrikuul filmas wabariigi raudteede ülema käsukiri, milles ette pannakse kõigile raudteeteenijatele, kes riigikeelt ei oska, kui nad raudtee teenistusesse soowiwad jääda, riigikeelt kõige lühema aja jooksul vähemalt sarnasel määral ära õppida, et neil ametikohuste täitmisel takistusi ei tuleks. Seniks aga paigutatakse umbkeelsed ametnikud sarnastesse ametitesse, kus nendel rahwaga kõige vähem kokkupuutumist on. Edaspidi wõib raudtee teenistusesse siwult Eesti keelt oskawaid ametnikka wastuwõtta. Wastutusriikete ja juhtiwate kohtade pääl peawad aga Eesti riigi kodanikud ametis olema. Waljaspool Eesti piiridest olewatele raudteelastele kerandatakse igatepidi Eesti wabariigi raudteede teenistusesse astumist..

Wõõrakeelsed jaamad nimed on Eesti wõrgult kõik kadunud. Limekirjast leidu enam nimesid nagu: Dwigatel, Baranowka, Korf, Rewel, Jurjew, Sagnitz, Petrowskaja, Tabbifer, Middendorf jne. Nende asemel seisawad nimekirjas: Ülemiste, Aruküla, Auwere, Tallinn, Tartu, Sangaste, Pääküla, Woldi, Pritsa..

TARTU ÜLIKOOLI pidulik awamine oli jõulukuu 1. p. - Ülikooli juures on weel uus osakond awatud - põllumajandusline fakulteet.

WÖERSILT KODUMAALE PRASELINE on isegi Prantsusmaalt ülliraske asi. Oktobrikuu lõpul ilmus Tallinna lehtedes Eesti sõdurite kiri Bordoo linnast, milles mehed kurdawad saatuse üle, kes neid sunnib wöersil wiibama tegewuseta, kuna kodumaal meie ajaloo kõige hiilgawamad lehed kirjutatakse. Ka nendel nii lähedal Eestist ja Eesti saadiku Pariisis wiibimisest hoolimata, puudub kodumaa kohta informatsioon. Paluwad Eesti lehta. Mehed on sõja ajal Saksamaale wangi sattunud, kust neid Saksa frondi taha tööle aadeti. Saksa wäe laguhemisel kogusiwad prantselased nad Wene wangidega ühe Verduni kokku. Pärast Eesti iseseiswuse kuulutamist lahutati neid wene lastest ja saadeti Bordosse, kus Prantsusmaal ENN tegewast Wene korpusest eraldatud eestlased juba ees oliwad. Mehed on enamasti 1. Eesti polgu mehed, wangi langenud Muhumaal 5. oktoobril 1917. -

Kudas MAAKONNA KÕUKOGUD onas tegevuse piirkonnas kaasa aitavad uut Eesti luua, sellest "Pacvalche" järele kärbitud kirjeldus Viru maakonna nõukogu koosselekust 4 oktobril s. a. :15 nõunikust koos -IQ. Jõhvi-Woka, Sa-

gadi, Kõdriku, Vaeküla elanikkude soov, oma valdasid näha, lukatakse tagasi - tösised, mõjuvad põhjused puuduvad, wallad saaks liiga väikesed, kulud suured. -Asutava Kegu poolt vastuvõetud kooliõpetajate palganormid pannakse maksma, tarvilik arv kooliõpetajaid pannakse ametisse, sundusline 4aastane algkooliõppus teostatakse, ülikooli põllumajanduse fakulteedi üliõpilastele määratakse 3 abiraha. -Nõukogule antakse aru tehnikas osakonna tegevusest, turbatööstusest, elektri kõrgewoolu liini ehitamisest: läinud aastal omandatud Kunda-Aro elektrijaam ei jõudnud linna valgustada. Masinaid juurde ei saanud, renditi Kunda wabriku 3000 jõuline keskjaam. Jõusaamiseks jätkati kõrgewoolu liini Rakwere-Aro kuni Kundani. Uus keskjaam suur, jõudu tarwis tarwitajatele odavamaks teha ja selleks tõmmati uued liinid: Vaeküla liin juba walmis, Kabala oma on lõpetada, Kaljala teoksil, Tõrwa hakatusel. Läheb korda materjali saada, saab Kadrina weel tänawu valgustuse, Wäike-Maarja aga kewadil. Kunda keskjaam võimaldab turvast, mis uuesti rabasse ehitatud raudteel välja weetakse. -Otsustatakse uus keskjaam ehitada sündsasse rappa. Uue keskjaama asukohtas tuleb enne 1 miljon puuda masinaturvast löigata tulewal suwel, milleks talwel 4 suurt ja 2-3 väikest turbamasinat ehitatakse. Eeltööd selleks juba tehtud. Turbarappa ehitatakse laiarööpaline raudtee, tööliste parakid jne, siis algab jaama ehitamine, mis 2 1/2 - 3 miljonilise kroitalliga võib teostada. Eeltöödeks tarwis 1 miljon, mille muretsemiseks nõukogu maakonna walitsust wolitab. -Nõukogu kinnitab käesolewa aasta eelarwe: turbatööstus ja elektrijaamadale - 1.297.693 Emk., kooliwalitsusele - 1.950.760 Emk., administratiw- ja majandus-osakonnale - 1.259.971 Emk., tootlusosakonnale - 727.100 Emk., miilitsale - 588.640 Emk., terwishoiu-osakonnale - 163.235 Emk., looma terwishoiu-osakonnale - 53.100 Emk., töö- ja hoolekandeosakonnale - 32.875 Emk., põllumajanduse-osakonnale - 22.900 Emk. Nõnda wäljaminekud kokku - 6.215.674 Emk. 29 penni. -Nõukogu uuendab maakonnawalitsuse koosseisu. -Harutatakse hulk aitemise tähtsusega küsimusi - Järgmisel päeval sõidab nõukogu turbaraba ja elektrijaamasid vaatama.

EESTI SÕJAWÄGI. Eesti wägede ülemjuhataja Riia frontil, polkownik ... oots, jagas westes Riia lehtede kirjasaatjatega wiimastele Eesti wäe kohta järgmisi teateid: Eesti wägi on hästi organiseeritud, suurte tagawaraga varustatud tootluse, riiete ja sõjamoona poolest. Seele wäe päle võib julges- ti kindel olla, sest iga sõdur ja iga ohwitser teab väga hästi, mis isamaa temast ootab. IO Eesti ohwitseeri on Wene Sõja-Akadeemia lõpetanud ja 7 nendest on praegu meie sõjawaes. Ohwitseeride erandis on sõja ajal koolis lõpetanud, kuid nemad on omale rikkaliku wilumuse ja oskuse omandanud. Ohwitseerid wastawad kõigiti oma ülesannetele, mikspärast meie seisukord Soome osast märksa parem on, kus ohwitseeride karmus rühma uuesti looma peab. Et Eesti wäge küll ainult Wene revolutsiooni ajal ilma kindla kawata looma saakati, on järeldused ometi head. Organiseeriti enne omakaitse diwisjon, mille sakslased okkupatsiooni ajal laiali laskiswad, kui äranägid, et diwisjoni huwid Saksa sepitsustega kokkukõlas ei olnud. 1918 sügisel algas Eesti wäe uuesti loomine, millest mainitud diwisjoni sõdurid tegewalt osawõtsid. Suure tähtsusega oli selle juures ka spordiseltside ja õpilaste rühmade wastategewus. Õpilaste löögi-pataljon töötas nii mõnesgi lahingus hiilgalt. Praegu on õpilaste pataljon tagawarasse arwatud. Lause wõitluse algul palusime naabritel abi. Soome lubas wabatahtlikka koguda ja neid tuli wälja joudsasti kokku. Alguas lubasime ka meie Eesti rajades mudlastele oma meesasiid formeerida. Wabatahtlised wäcobad etendasiwad Eesti wabastamises suurepääsuurt osa: nende kätte läks üks linn teiste järele, kuid positsiooni sõjaks ei kõlwanud wabatahtlised osad sugugi. Wäljawõttena sellest esinewad ainult daanlased, kes praegu kodu lähewad. Wabatahtlised maksiwad Eestiile palju, kuid kulud on nad oma tegevusega suusasti katnud, ja et praegu Eesti wäe garnane regulaarne sõjawägi on, selle wast oleme wabatahtlistele tänu wõl- litud. Püssi alls on kutsutud kõik mehed kuni 36 aastani, kuna wanemad mehed wäesemaal garnisonides teeniwad. Meilt awatud ohwitseeride koolist on sõja-

...kes juba üle 100 jalaväe ohvitseeri, kuna lähemal ajal kooli ratsaväe ja suurtükiväe ohvitseerid lõpetavad. - Sõjaväe varustamine Liitlaste poolt oli alguses pahasti korraldatud, kuid praegu olene neie kõigege, mis aga tarvis, lästi varustatud. - Peterburi pärast võitlustest eestlased otsekoheselt osa ei võtnud. Nemed murdsivad ainult teistes kohtades enamlaste frondist läbi ja kergendasivad sellega kindral Judenitshi tegevust. Nõnda kaua, kui võitlused Eesti territoriumil vältasivad, põitlesivad eestlased ühes venelastega Eesti ülemjuhatusel all. Võitluseliini nihkumisel Vene rajadesse, jäiwad eestlased frondi taha ja venelased töötasivad siis oma kommando all. Venelastele oliwad ingerlastest formeeritud Soome osad abiks. Vene vägede tegevuse ümnetumaid tagajärjesid tuleb Vene ülemjuhatusel staabis tekkinud hõõrumisega seletada, samuti ka Pihkva langemist. Pihkvas süüdistati kindral Bala-hovitshi liiga suures eestlaste poolt hoidmises, mille teda kogu ta staabi-ga koguni vangistati. Tema staabi ülem lasti isegi maha. Sama saatuse eest päästis kindral Belahovitshi ennast eestlaste wahale astumine.

Meie olene kindlad, et sõjaväele liidus oma naabritega korda läheb oma isamaa piiride puutumatus kaitses (Lõno.)

MONOPOL LATWIJAS. - Tallinn lehtede järele kavatses ka Latvi ja alkoholi tarvitamist oma rajades jäädavalt keelata. Metallil puudusel riigipangas tahetama kulla panka võetmist sellega kiirestada, et Läti valitsus marja-wiina, wiina ja õlle müügi monopoliseerib ja neid ainsid ainult kulla ja hõbeda eest müüb. Sõja ajal Baltimaale kogunud kalli metalli hulk olla suur, kuid elanikud metalla nõnda kergesti pihust ei lase.

LOHE BALTI SAKSLASTE LEERIS. - Juhtivad osa Balti sakslaste leeris eton-dasivad ikka aadelimehed. Saksasooist heritlased, ärimehed, linnaelanikud puh-kusivad sõnakuulelikult oma pilli parunite rootide järele. Saksa sõjariista-se õnne sisse kindlasti uskudes, jäiwad mõisnikud üleüldisest asjaajamisest demonstratiivselt kõrwale, kui pärast Vene revolutsiooni Eesti Maapäew ja Maavalitsus ehjad oma kätte võtsivad. Parunid septsesivad selja taga ja saatsivad omad kavatsused tuleviku kohta Berliini teostamiseks, mis nähta-wasti ma okkupaerimisega ka korda läks. Täistõrd ja kadakasakste waimustu-se leegitsemisest okkupatsiooni ajal kuuldus nii mõndagi laulu. Saksa rewo-lutsion ja pööre ilmasõjas sundisivad kainopaaid baltlasi aga järele mõtle-nisele ja waatamisele, mis siis need "matsid" õieti tahavad ja kuidas nad omi asju sõjaväed müüd on, nimelt pärast Berjanti awantüüri likwideerimist lätlaste ja eestlaste nõõga läbi, baltlaste leeri kodanline rühm röömusta-tale otsusele jõõdnud, et parunite eestwedamine nende sõgesiku-mängus sakslusele Baltimaal koledat kahju on toonud ja saksasooist elanikkudele paha seisukorra loonud. Parunite poliitika häwitas Saksa nooresoo ja riik-sus sakslastelt eestlaste ja lätlaste usalduse. Minewikus tehtud wigade pa-randamiseks kutsub Balti progressiwne rühm kõiki sakslasi maal üles, täies-ti loõpuma parunite tagawilisest politikast ja käsi-käes käies lätlaste ja eestlastega, nendelt loõdud uute demokraatliste wabariikide asateks kodas-tikudeke neita ja uute riikide kindlustamisest tegelikult osa wõtta. Edu-neelsed sakslased protesteeriwad õelikult Coltz-Bermonti awantüüri, Saksa sõjavägede metsikuuste vastu Läti piirides, kui ka parunite ja Vene monarhis-tide wennastamise astu. - Parunite rühm omalt poolt siunab ühes von der Col-tzi staabiga edumeelset saksalasi sakaluse äraandjateks. Iseäranis wibased ja kihwtised on Preisi pangermanistide kallele kippumised. Parunid ja Saksa reaktsionäärid on Vene monarhistidega ühinenud ja sõdiwad ühise, suure ja monarhistlise Wenemaa jalule säõdmise eest, kuna Baltimaa saksasooist edu-neelsed kindlasti noorte wabariikide täieliku äsesiswuse poolt ja nende riikide ärarippuwuse vastu Wenemaast, ükskõik mis kujul, wälja astuvad.

Hommen k. II e. l. Wladimostõzi Eesti Seltsi ~~LASTAKOOSOLEK~~ Wene-Hiina kooli ruumides / Kitaiskaja ja Komarowskaja tänawate kulmal. /
P ä e w a k o r d : 1/ Seltsi aastaaruand ja eelarwe kinnitamine;
2/ 1920 aasta liiknemaksu määramine; 3/ Seltsi eestseisuse ja rewis-joni komisjoni walimine; 4/ jookswad asjad. -

E. R. K. KIRJATOIMETUS.

